

REABILITAREA TRASEULUI TRADIȚIONAL ISTORIC Parc Kretzulescu – Grădina publică „MERSI” / *REHABILITATION OF THE TRADITIONAL HISTORIC ROUTE Kretzulescu Park – “MERSI” Public Garden*

Anca Mihaela COȘA, Adrian COȘA

ancacosaarhitect@yahoo.com

Arhitecți / *Architects*,

Art Contur Design SRL – birou de arhitectură, Câmpulung Muscel

Rezumat

Proiectul propune dezvoltarea durabilă a turismului în Câmpulung, printr-un proces amplu de reamenajare a traseului de promenadă ce lega Parcul Kretzulescu de Grădina Publică „Mersi”, traseu ce include actuala piață a Primăriei și celebrul Bulevard „Pardon”. Restaurarea clădirilor ce au aparținut Băilor din Parcul Kretzulescu s-a făcut prin reconversie funcțională, solicitată prin tema de proiectare, către Școală de Studii de Arhitectură Tradițională, dat fiind fondul construit de valoare națională excepțională păstrat nealterat, posibil exemplu pentru căutările arhitecturii contemporane.

Pentru a readuce în Câmpulung atmosfera secolului trecut, apogeul dezvoltării sale ca stațiune turistică recunoscută în Europa, am folosit ca temă citate din scrieri beletristice, deoarece sensibilitatea scriitorilor surprinde percepția detaliilor amenajării spațiului. Astfel, fotografiile de epocă prind viață, ca derularea unui film.

Abstract

The theme of our project is the sustainable development of tourism in Câmpulung through a comprehensive project focussing on the redevelopment of the route of the walkway which used to link Kretzulescu Park to “Mersi” Public Garden, and which includes the present-day City Council square and the famous “Pardon” Boulevard. The restoration of the buildings that belonged to the Baths in Kretzulescu Park has been achieved by functional re-conversion, as set forth in the design theme put up to the School of Traditional Architecture, given the well-preserved architectural heritage of exceptional national value, which can serve as an example for the quests of contemporary architecture.

In order to bring Câmpulung back to the atmosphere of the past century, when the town reached its apogee as a tourist resort with a well-established reputation in Europe, we have used as a theme quotes from literary writings, because the artistic sensibility of the writers captures most faithfully the spatial planning details. Thus, the pictures capturing scenes from the period seem to come to life and unfold as in a film, bringing back memories of a bygone age.

Am găsit în romanul lui Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, o bogată și frumoasă descriere a traseului de promenadă studiat, redând cu subtilitate și rafinament parfumul acelor vremuri. Parafrazând, am putea denumi proiectul „Ultima noapte de război, întâia noapte de dragoste”; deoarece acesta își propune înlăturarea efectelor intervențiilor comuniste și revenirea la perioada interbelică - intenție de reînnoire a cursului timpului întâlnită în oricare din politicile de dezvoltare ale României de astăzi.

Cuvinte cheie: Kretzulescu, Câmpulung, traseu tradițional istoric, Grădina Publică Mersi, Bulevardul Pardon, strada Negru Vodă, Studii de Arhitectură Tradițională

I. CONCEPTUL PROIECTULUI

Pentru definirea temei program și pentru aducerea cât mai bine a atmosferei secolului trecut, când Câmpulungul atingea apogeul dezvoltării sale devenind stațiune turistică recunoscută în Europa „stabiliment... în felul celor din „streinatate”, ca Reichenal, Winternitz, Viena, Champell, Dirrone, Evian s.a.¹ am folosit citate din scrierile beletristice ale acelei perioade, dat fiind că sensibilitatea scriitorilor surprinde cele mai multe detalii ale amenajării spațiului astfel încât fotografiile de epocă prind viață începând derularea unui film.

¹ Ioan Răuțescu, preot „Câmpulung – Muscel monografie istorică”, Tipografia Gh. Gh. Vlădescu – Câmpulung-Muscel 1943, pag.193.

We have found in the novel “Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” (The Last Night of Love, the First Night of War), written by Camil Petrescu, a rich and beautiful description of the route of the walkway which constitutes the subject matter of our project, whereby the author has managed to depict and convey with subtlety and refinement the atmosphere of those times. We could paraphrase the title of the project entitling it “The last night of war, the first night of love”, since its main goal is to remove the effects of the communist interventions and revive the style and atmosphere of the inter-war period, such revival intention being encountered in the majority of development policies of present-day Romania.

Keywords: Kretzulescu, Câmpulung, traditional historic route, “Mersi” Public Garden, “Pardon” Boulevard, Negru Vodă Street, Vernacular Architecture Studies

I. PROJECT CONCEPT

In order to define the theme of the project and to render as faithfully as possible the atmosphere of the past century, when Câmpulung reached its peak development, becoming a tourist resort with a well-established reputation in Europe “an establishment ... in the style of those abroad, such as Reichenal, Winternitz, Viena, Champell, Dirrone, Evian, and others of a similar kind”¹ we have used quotes from literary writings from that period, because the artistic sensibility of the writers captures most faithfully and in minute detail the spatial planning. Thus, the pictures capturing scenes from the period seem to come to life and unfold as in a film, bringing back memories of a bygone age.

¹ Ioan Răuțescu, preot „Câmpulung – Muscel monografie istorică” Tipografia Gh. Gh. Vlădescu – Câmpulung-Muscel 1943, pag 193.

Am găsit aceste descrieri ale Câmpulungului în romanul lui Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”², care oferă o bogată și frumoasă descriere a traseului de promenadă studiat, redând cu subtilitate și rafinament parfumul Câmpulungului acelor vremuri. Parafrazând am putea denumi proiectul „Ultima noapte de război, întâia noapte de dragoste”, deoarece acesta își propune înlăturarea efectelor comuniste care au început în 23 august 1944 și revenirea la perioada interbelică - intenție de reînnoire a cursului timpului întâlnită în oricare din politicile de dezvoltare ale României de astăzi.

Arhitecți fiind, ca o subtilitate artistică, am luat drept temă program pentru natura reamenajărilor obiectivelor din proiect, referirile despre Câmpulung din romanul amintit, în a cărui gândire ne regăsim. George Călinescu spune că însușirea acestui roman este de a fi o proză superioară: „...un om cu suflet clocotitor de idei și pasiuni, un om inteligent și neprihănit totodată, plin de subtilitate, de pătrundere psihologică, dar și naiv, cu inocențe (și cu talent) de poet, vorbește despre dragostea lui, despre femeie, așa cum o vede el, despre oameni, despre nașterea pământului din haos etc., și din acest monolog nervos se desprinde încetul cu încetul o viața sufletească, indeterminată dar reală, un soi de simfonie intelectuală, care te surprinde prin exactitatea cu care elemente disparate se întrețes, care te încântă prin plăcerea ce poate rezulta din claritățile psihice...”³

2 Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, București, 1962.

3 George Călinescu, prefața romanului „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, București, 1962, pag. IX

We have found in the novel “Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”² (The Last Night of Love, the First Night of War), written by Camil Petrescu, a rich and beautiful description of the route of the walkway which constitutes the subject matter of our project, whereby the author has managed to depict and convey with subtlety and refinement the atmosphere of the Câmpulung of yesteryear. We could paraphrase the title of the project to read “The last night of war, the first night of love”, since its main goal is to remove the effects of the communist interventions, which started on 23 August 1944, and revive the style and atmosphere of the inter-war period, such revival intention being encountered in the majority of development policies of present-day Romania.

Despite us being architects, as an artistic subtlety, we have chosen as a design brief for the nature of the redevelopment of the objectives covered by the project the references to Câmpulung found in the above-mentioned novel, since we empathize with the thinking of the author. George Călinescu said that the distinctive feature of this novel is that of being superior prose: “...a man whose soul is filled with swirling ideas and seething passions, both intelligent and pure in heart, full of subtlety and psychological acumen, but also naive, having the innocence (and talent) of a poet, who is talking of his love, of the woman as he sees her, of people, of the birth of the Earth from chaos, and so on and so forth, and such nervous monologue gradually reveals an indeterminate but real spiritual life, a kind of intellectual symphony surprising due to the accuracy with which disparate elements interlace, which charms through the pleasure that may result from mental clarity...”³

2 Camil Petrescu, writer, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, Bucharest, 1962

3 George Călinescu, foreword of the novel „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, București, 1962, pag. IX

II. PREZENTARE GENERALĂ

La Câmpulung important a fost „Drumul”. Traseul străzii a fost constituit inițial de neguțătorii ce treceau pe aici. Locul târgului internațional la care avea drept Câmpulungul medieval, s-a mutat în decursul timpului, de mai multe ori, în afara orașului. Spațiul a fost cucerit încetul cu încetul de construcții. Este structurat de-a lungul traseului sinuos al străzii principale, determinat astfel de inflexiunile Râului Târgului, ce continua drumul ce trecea munții și străzi transversal ce leagă diverse zone de centrul dezvoltat longitudinal. Până și cel mai reprezentativ spațiu public al Câmpulungului, are forma unui drum: Bulevardul „Pardon” – este denumit așa la începutul secolului XX de către lumea mondenă care se întâlnea la Câmpulung și care se scuza, din cauza aglomerației, după moda adusă în acele timpuri de la Paris.

Proiectul își propune reconstituirea unui traseu de promenadă între cele două parcuri situate în centrul municipiului Câmpulung, în zona sa istorică. Parcurile au dimensiuni relative reduse, putând fi încadrate din punct de vedere al mărimii, în categoria scuarurilor (11000 mp, respectiv 24000 mp). Cadru construit din jurul acestora este unul deosebit de valoros și este format, în mod special din clădiri de secol XIX, proprietăți private.

Traseul de promenadă bine constituit în epocă – sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea – perioadă în care a fost amenajată Grădina Publică și construite Băile Kretzulescu și Parcul (1897) s-a constituit organic în țesutul urban. În perioada anilor 1950-1980 acest traseu și parcelele au fost grav alterate pe o porțiune de circa 300 de m, unde țesutul tradițional a fost demolat pentru a se face loc mitingurilor și spectacolelor de masă din perioada comunistă. Refacerea acestei zone din punct de vedere al imaginii și ambianței constituie una din cele mai importante provocări ale prezentului proiect.

II. OVERVIEW

“The Road” was of utmost importance to Câmpulung. The original route of the street has been traced by the merchants who were passing through. The site of the international fair held in the medieval Câmpulung moved over the years in various locations outside the town. Little by little, the territory was occupied by buildings. The route runs along the sinuous main street, whose layout was dictated by the meandering Râul Târgului (Târgului River), which continued the road going across the mountains, and side streets linking various areas to the town centre developed longitudinally. Even the most representative public space in Câmpulung, i.e. “Pardon” Boulevard, has the shape of a road, and was thus named at the beginning of the 20th century by the socialites passing each other on this boulevard, who used to apologize in the French fashion borrowed from Paris. The project is aimed at recreating the route of a walkway linking the two parks situated in the historical area of Câmpulung city centre. The parks are rather small in size and can be included in the category of small public gardens (11,000 sq.m, and 24,000 sq.m respectively). The built-up area surrounding the parks is particularly valuable, and includes for the most part private residential buildings erected in the 19th century.

The walkway route, which was well-established at that time – end of the 19th century and beginning of the 20th century, period in which the Public Garden was developed and the Kretzulescu Park and Baths were built (1897) – was organically integrated into the urban fabric. Between the years 1950 and 1980, the route and the division into plots were severely altered over an area of about 300 metres, where the traditional fabric was demolished in order to make space for the meetings and mass gatherings organized during the communist period. The restoration of this area in terms of image and ambience constitutes one of the major challenges of this project.

„Pe strada întortocheată și pavată cu bolovani de munte, grupuri de viligiaturiști coborau spre parc și bulevard. Erau fete și femei tinere, în rochii albe, ușoare, cu voaluri spumoase pe umeri, ofițeri, liceeni, fete de școală care coborau din toate direcțiile spre centrul orașului, ca spre un „rendez-vous” general. Pe urmă se înghesuiau toți, defilând unii prin fața altora, remarcându-se sau nu, provocând sau prelungind mici discuții cu surâsuri și priviri.” (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, 1930)⁴

Provocarea proiectului este gândirea unei soluții de amenajare doar a spațiului public, a zonei interstițiale clădirilor, fără a se construi alte clădiri care să le mascheze, sau să se intervină pe cele private. Scenografia nou creată folosește ca mijloace, elemente de amenajare peisagistică, plantații, denivelări ale terenului, marcarea traseului prin dalaje, astfel încât această zonă să lege organic, asemănător ca imagine, drumul ce întâlnește cele două parcuri aflate la sud și la nord-est către râu. Fronturile de blocuri trebuie fragmentate, prinse în vegetație, pentru a nu se percepe pe toată lungimea lor de la nivelul pietonului.

“On the winding street paved with rocks mined from the mountains, groups of holidaymakers could be seen coming down towards the park and the boulevard. There were girls and young women dressed in white light dresses and wearing frothy veils on their shoulders, officers, schoolboys and schoolgirls coming from all directions towards the town centre, appearing to be headed for a general “rendez-vous”. Afterwards, they would stroll along the boulevard, passing each other, noticing or being noticed, initiating or prolonging small talk with a smile or a look.” (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, 1930)⁴

The main challenge of the project is to come up with a solution for developing only the public space, more specifically the interstitial spaces coming in-between, without erecting other buildings to mask or alter the existing private buildings. The newly created scenery encompasses landscaping elements, plantations, uneven and sloping ground, use of pavement markings, all making it possible for this area to organically and uniformly integrate the road linking the two parks located to the south and northeast towards the river. The block fronts need to be fragmented and integrated into the vegetation so as not to be perceived from the pedestrian level.

⁴ Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, București, 1962, pag. 216

⁴ Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, Bucharest, 1962, page 216

PARCUL 1: GRĂDINA PUBLICĂ "MERSI" – parc existent, se propune reamenajare peisagistică: plantații, iluminat decorativ, loc de joacă pentru copii, mobilier urban, restaurare chioșc fanfară.

TRASEUL DE PROMENADĂ:

- Bulevardul „Pardon” (335 m, existent) – reabilitare prin: renovarea promenadei, regândirea traficului în avantajul pietonilor, plantații, pavaje, iluminat decorativ, sisteme de marcaj turistic – panouri indicatoare, bransamente la utilități, mobilier urban;
- „Negru Vodă” (285 m, existent) – se propune reconfigurarea capetelor de perspectivă între pietonalul Bulevardului „Pardon” și Parcul Kretzulescu, cu orientarea către munți, realizarea continuității spațiului verde între cele două parcuri, pavaje din piatră naturală, mobilier urban, iluminat de atmosferă și decorativ, parcări, fântână arteziană, sisteme de marcaj;
- „Nae Leonard” (182 m, existent) – punct de intrare în Complexul Kretzulescu, reabilitare prin: reconfigurarea capetelor de perspectivă, amenajări peisagistice, iluminat decorativ, plantații arbori de talie mare și aliniament, jardiniere, bănci, mobilier urban.

PARCUL 2: PARCUL KRETZULESCU – restaurare, amenajare peisagistică: alei, plantații, iluminat decorativ, loc de joacă pentru copii, mobilier urban, panouri indicatoare;

- Piațeta Kretzulescu – recompunerea curții interioare a Băilor Kretzulescu printr-un portic tradițional din lemn constituind intrare principală în Parcul Kretzulescu cu amenajări propuse: pavaje tradiționale din piatră naturală, parcări, iluminat decorativ, plantații, oglindă de apă, fântâni arteziene, mobilier urban;
- Centrul Cultural Kretzulescu – reabilitarea Complexului Băilor Kretzulescu prin restaurarea construcțiilor existente și recompunerea construcțiilor desființate cu reconversia funcțională cuprinzând: centru de studii de arhitectură tradițională, refacerea incintei prin construirea unui portic, loc pentru expoziții, evenimente, reconstrucția turnului belvedere.

PARK NO. 1: "MERSI" PUBLIC GARDEN – existing park for which we propose landscape redevelopment: plantations, decorative lighting, children's playground, urban furniture, and restoration of the bandstand for the brass band.

WALKWAY ROUTE:

- "Pardon" Boulevard (335 m, existing), to be refurbished by: renovating the walkway, rethinking the traffic to the advantage of the pedestrians, plantations, paving, decorative lighting, tourist marking systems – signposts, utility connections, and urban furniture;
- "Negru Vodă" (285 m, existing), for which we propose reconfiguring the end viewpoints between the pedestrian walkway of "Pardon" Boulevard and Kretzulescu Park to face towards the mountains, ensuring the continuity of the open space between the two parks, natural stone paving, urban furniture, ambient and decorative lighting, car parks, artesian well, and marking systems;
- "Nae Leonard" (182 m, existing): entry point to Kretzulescu Complex, to be refurbished by: reconfiguring the end viewpoints, landscape development, decorative lighting, planting large trees and alignment, flower pots, benches, and urban furniture.

PARK NO. 2: KRETZULESCU PARK – refurbishment and landscaping: alleyways, plantations, decorative lighting, children's playground, urban furniture, and signposts;

- Kretzulescu Square - reconstructing the inner courtyard of Kretzulescu Baths through a traditional wooden portico, which shall constitute the main entrance to Kretzulescu Park, with the following development elements: traditional natural stone paving, car parks, decorative lighting, plantations, water table, artesian wells, and urban furniture;
- Kretzulescu Cultural Centre – refurbishment of Kretzulescu Baths Complex by restoring the existing buildings and reconstructing the dismantled buildings, with functional reconversion including: a Centre for Vernacular Architecture Studies, restoring the compound by building a portico, an exhibition hall and an auditorium, as well as reconstructing the belvedere.

III. SCURT ISTORIC

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, România trecea prin mari transformări de ordin politic, economic și social, în care reperul cel mai important îl constituia Europa Occidentală. Există o dorință asiduă de asimilare a civilizației occidentale, atât prin mentalități, cât și prin mod de viață – fapt ilustrat și în politica de transformări urbane dusă de edili în încercarea de modernizare a Câmpulungului. În această perioadă, Principele Carol I își manifesta dorința de a transforma orașul în capitala de vară a României, atât pentru trecutul istoric, cât și pentru clima și natura de o mare frumusețe. Datorită firii conservatoare a câmpulungenilor și opoziției Obștei Moșnenilor, centrul de interes s-a mutat către Valea Prahovei, la Sinaia, unde în toamna anului 1873 a început construcția Castelului Peleş.

Afluența de turiști și vilegiaturiști a rămas destul de mare la Câmpulung care, alături de Rucăr, Dragoslavele și Bran, erau localități „în mare vogă” în epocă. La Davos, în Elveția, era afișată lista localităților cu climă asemănătoare, benefică pentru bolnavii de plămâni, printre care se afla și Câmpulungul.

Prin apariția între anii 1870 – 1897 a Grădinii Publice, a Aleii Principele Carol – actualul Bulevard „Pardon” și a Băilor Kretzulescu, printr-un efort admirabil al administrației publice din acele vremuri, în parteneriat cu persoane private care au donat terenuri și au susținut realizarea acestor obiective de interes public, orașul Câmpulung a făcut primii pași în domeniul dezvoltării turismului de vilegiatură, fiind declarat prin înaltul decret regal 411 din 10 februarie 1925 - Stațiune Climaterică - datorită așezării geografice, a condițiilor climaterice, dar și a aspectului orașului. (extras Dosar16/1925 Arhivele Statului Argeș).

III. BRIEF HISTORY

In the late 19th and early 20th centuries, Romania was undergoing serious political, economic and social changes, for which the most important landmark was Western Europe. There was an eagerness to assimilate the Western civilization, both in terms of mentality and way of life – fact reflected even in the urban development policies adopted by the town councillors with the aim of modernizing Câmpulung.

It was in this period that Prince Carol the First signalled his desire to convert the town into the summer capital of Romania, taking into consideration both its historical past, and the climate and natural setting of great beauty. Because of the conservative nature of the inhabitants of the City of Câmpulung and the opposition put up by Obștea Moșnenilor (Association of Freeholders), the centre of interest shifted to Valea Prahovei (Prahova Valley), located in Sinaia, where the construction of Castelul Peleş (Peleş Castle) was begun in year 1873.

The affluence of tourists and holidaymakers has remained fairly high in Câmpulung, which was considered to be at that time, together with Rucăr, Dragoslavele and Bran, extremely popular localities. In Davos (Switzerland), there was a list of the localities with similar climate, beneficial to persons suffering from lung conditions, and Câmpulung was listed among those localities.

Owing to the construction of the Public Garden, of the Alley of Prince Carol – present-day “Pardon” Boulevard – and of the Kretzulescu Baths, which has occurred between 1870 and 1897 through an admirable effort of the public administration of the time, in partnership with private persons who have donated land and supported the achievement of these public facilities and centres of attraction, the town of Câmpulung took its first steps towards becoming an important destination for holidaymaking, being declared by Royal Decree No. 411 of 10 February 1925 a climatic health resort due to its geographical location, climatic conditions, and also due to the general appearance of the town. (excerpt from File No. 16/1925 kept in the State Archives of Co. Argeș).

Băile Kretzulescu, împreună cu parcul ce le înconjoară erau situate în acea vreme în nordul oraşului, într-o zonă verde cu arbori seculari, situată pe lazul Morilor, în imediata vecinătate a Râului Târgului. Construite în 1897 din inițiativa renumitului medic și om politic Nicolae Kretzulescu (1812 - 1900), băile au fost constituite inițial, dintr-un ansamblu ce conținea o clădire monumentale (care se mai păstrează și astăzi) legată printr-un frumos portic din lemn ce crea o incintă de tipul piațetă – curte interioară, loc de primire și acces spre parc, cu o fântână arteziană, bănci, corpuri de iluminat și multe flori. Axa de compoziție principală a ansamblului era orientată pe direcția nord-sud, accesul în curtea interioară, făcându-se dinspre sud, actuala stradă Nae Leonard. Băile Kretzulescu erau legate de centrul oraşului prin strada Lascăr Catargiu, actuala Nae Leonard, strada Negru Vodă între fosta Prefectură – actuala Primărie și Primăria Veche – actuala casă de cultură „Tudor Muşatescu” ajungându-se apoi la Bulevardul „Pardon” – fosta Alee Principele Carol, veritabil loc de promenadă pentru turiștii dornici „de a socializa”. Promenada se încheia în Grădina Publică unde câmpulungenii se bucurau de odihnă, muzică de fanfară, iar tinerii și copiii de locuri de joacă special amenajate.

The Kretzulescu Baths, together with the surrounding park, were situated at those times north of the town, in a green area planted with ancient trees located on lazul Morilor (Mill Pond), in the immediate vicinity of Râul Târgului (Târgului River). Built in 1897 on the initiative of the renowned physician and politician Nicolae Kretzulescu (1812 - 1900), the baths consisted originally of a complex including a monumental building (which still exists) connected through a beautiful wooden portico which gave entrance to a square-shaped compound (like an inner courtyard), serving as a gathering place which gave access to the park fitted with an artesian well, benches, lighting fixtures and plenty of flowers. The main compositional axis of the complex was oriented on the north-south direction, and access to the inner courtyard was from south (present-day Nae Leonard Street). The Kretzulescu Baths were connected to the centre of the town by Lascăr Catargiu Street (present-day Nae Leonard Street), Negru Vodă Street located between the former Prefecture – present-day City Hall and the Old City Hall (presently the “Tudor Muşatescu” Community Arts Centre), which lead to “Pardon” Boulevard (formerly the Alley of Prince Carol), a walkway for tourists “eager to socialize”. The walkway ended in the Public Garden, where the inhabitants of Câmpulung enjoyed a rest on the benches, listening to the brass band, and the young people and children enjoyed the specially laid out playgrounds.

Fig. 1. Vedere din Parcul Băilor, ed. Manolescu, 1910, colecția ing. Gheorghe Chița, Câmpulung, 2010 /
View of the Park of the Baths, Manolescu Publishing House – 1910, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚA, Câmpulung, 2010

Fig. 2. Câmpulung-Muscel_Bulevard, ed. Vlădescu, c. 1939, colecția ing. Gheorghe Chița, Câmpulung, 2010 /
Câmpulung-Muscel, The Boulevard, Vlădescu Publishing House, c. 1939, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚA,
Câmpulung, 2010

Grădina Publică și Parcul Băilor au reprezentat în acele timpuri mai mult decât un accesoriu decorativ și au devenit un simbol al modernității, în jurul căruia orașul s-a regenerat și dezvoltat.

The Public Garden and the Park of the Baths were in those times more than decorative accessories and have become a symbol of modernity around which the town regenerated and developed.

Aliniindu-se cu repeziciune noilor tendințe occidentale de petrecere a timpului liber în orașe balneare, în care băile și parcul public erau locuri importante, Câmpulungul a cunoscut între anii 1870 – 1945 o perioadă de maximă înflorire descrisă de Petre Ispirescu cu ocazia excursiei făcute aici în 10 iulie 1884 astfel: „Orașul are și un bulevard. El este în lățime de cinci metri iar în lungime de 180 de pași. Așa cum este el, poate să fie de ajuns pentru preumblarea celor locali, dar neîndestulător pentru mulțimea mosafirilor ce vin vara la aer muntos. Îmbulzeala este așa de mare, încât dacă vrei să mergi fără să superi pe cineva trebuie să-ți iei o căruță cu pardonuri, să împarți în dreapta și în stânga, înainte și înapoi, celor ce te împing, sau celor pe care-i calci pe bătăturile picioarelor. Dară mai adesea te lipsești de o asemenea preumblare, unde în loc să te întremezi, mai mult amețești în înghesuiala și învârtitura cea în loc. Bucureștenii, pentru aceasta, în vorbirea lor cea înțepoasă l-au numit „Bulevard – Pardon”.⁵

După 1945, până în anii 1950-1960, urmează o perioadă de acalmie, în care orașul își păstrează bunul renume de stațiune turistică de munte, băile funcționând încă în bune condiții, iar turiștii găsindu-si loc de plimbare printre teii înfloriți de pe bulevard sau castanii din Grădina Publică și Parcul Kretzulescu, redenumit acum parcul Olga Bancic. Dezvoltarea inerentă a orașului spre nord și construirea unor clădiri de locuințe colective cu trei - patru etaje, între anii 1950 – 1980, în zona dintre capătul nordic al bulevardului, fosta primărie, zona muzeului și actualei primării, a dus la destructurarea traseului turistic.

5 Petre Ispirescu, „Schiță de călătorie” din vol. II „Snoave sau povești populare”, Editura Cartea Românească, București, 1988, pag. 696, reprodus și în Adrian Săvoiu „Câmpulungul în mărturiile vremii”, Editura Ars Docendi, Universitatea din București, 2008, pag. 103

Quickly aligning itself with the new Western trends in leisure activities in spa towns, where the baths and the public garden were facilities of great importance, Câmpulung has known, during the period 1870 – 1945, a period of maximum growth described by Petre Ispirescu following a trip he made to Câmpulung on 10 July 1884, as follows: “The town also has a boulevard, which is five metres wide and 180 steps long. As it is, the boulevard would be more than sufficient for the traffic flow of the locals, but it is quite insufficient for the crowds of visitors attracted during summer by the fresh and rejuvenating mountain air. The boulevard is so overcrowded that, if one wants to walk without upsetting someone, you have to bring along a wagonload of “Pardon me!s”, to say it again and again to those on your right and left or right in front or behind you, to those who hustle you or those whose toes you step on. Anyway, more often than not, one would rather do without such a walk, because instead of feeling invigorated, one gets to feel dizzy in all that hustle and bustle. This is why the boulevard has come to be dubbed by the haughty people of Bucharest the “Pardon” Boulevard”.⁵

After 1945, and until the 1950’s and 1960’s, there was a slack period during which the town lived up to its renown as a winter holiday resort, with the baths still in use and the visitors strolling along the boulevard lined with linden trees in bloom or amongst the chestnut trees in the Public Garden and Kretzulescu Park (presently called Olga Bancic Park). The inherent development of the town in the north and the building of some three or four-story blocks during the period 1950 – 1980, in the area between the north end of the boulevard, the old town hall, the area of the museum and the present-day city hall, have led to the destructuring of the tourist route.

5 Petre Ispirescu, „Schiță de călătorie”, 2nd volume „Snoave sau povești populare”, Editura Cartea Românească, Bucharest, 1988, page 696, also reproduced in the work of Adrian Săvoiu „Câmpulungul în mărturiile vremii”, Editura Ars Docendi, Universitatea din București, 2008, page 103

Băile Kretzulescu și parcul au fost înglobate în țesutul urban, parcul micșorându-și dimensiunile la cele actuale. După 1960, băile nu au mai funcționat ca stabiliment, deoarece conceptele de sănătate și de turism s-au schimbat; noul om „muncitor în uzinele patriei” trebuia să se odihnească activ, prin sport și mișcare direcționată în aer liber. Parcul a fost defrișat parțial, amenajându-se un complex sportiv, gestionat de uzina ARO, care cuprindea un patinoar în aer liber, terenuri de fotbal și tenis - drept bază de agrement. După falimentul Întreprinderii de Autoturisme ARO Câmpulung, terenul a fost vândut, iar în 2007, prin speculații imobiliare s-a construit, în locul complexului sportiv, supermarketul Kaufland, cu o amplă parcare betonată.

Complexul Kretzulescu, atât cât a mai rămas, face parte astăzi, din aria de patrimoniu protejat a centrului istoric al municipiului Câmpulung, fiind înscris în Lista monumentelor istorice ca și monument de arhitectură, din categoria edificiilor publice. Aparținând zonei centrale, Parcul Kretzulescu are valori ambientale, peisagistice și afective care trebuie restaurate și conservate. Fiind incluse în cadrul zonei istorice cu valoare națională excepțională, prin legea 5/2000, clădirile aparținând acestui complex sunt reabilitate prin reconversie funcțională într-un centru de studii al arhitecturii tradiționale românești, dat fiind filonul de autenticitate păstrat prin conservatorismul câmpulungenilor. Studiarea acestor valori poate duce la răspunsuri mult căutate ale arhitecturii contemporane și ale crizei civilizației actuale.

The Kretzulescu Baths and the adjacent park were integrated into the urban fabric, the park being reduced to its present-day size. After 1960, the baths were put out of service as the health and tourism concepts changed; the new man “working in the factories of the motherland” needed active rest, by doing sports and guided outdoor physical activities. The park was partially cleared to make space for a sports complex managed by ARO Factory, which included an outdoor ice rink, a football field and a tennis court intended to serve as recreational facilities. When the automotive manufacturer ARO S.A. Câmpulung went bankrupt, the land was sold and, following some property speculation schemes, on the site of the former sports complex, a Kaufland supermarket with a large concrete parking was built in 2007.

What remains of the Kretzulescu Complex is presently included in the protected heritage area of the historic centre of Câmpulung City, being listed as an ancient monument and also as an architectural monument belonging to the category of public buildings. Belonging to the central area, Kretzulescu Park has environmental landscaping and affective values which need to be restored and preserved. Considering that they are included in the historical area of exceptional national value, as per the provisions of Law No. 5/2000, the buildings belonging to this complex will be refurbished and converted into a Centre for Romanian Vernacular Architecture Studies, given the vein of authenticity preserved due to the conservatism of the people of Câmpulung. The study of these values is likely to yield answers much sought-after in contemporary architecture and solutions to the current civilization crisis.

IV. DETALIERE

Centrele istorice ale oraşelor noastre sunt chintesenţa valorilor noastre româneşti. Sunt constituite în piatră structuri urbane complexe ce se aşează în timp de secole în locuri dăruite de Dumnezeu cu daruri prielnice, apă, soare, ferite de vânturi puternice, dar şi uşor de apărat, totuşi în calea legăturilor comerciale. Elementele de viaţă urbană, oamenii, generaţie de generaţie, şi-au plăsmuit în piatră visele voiştelor lor... Înşăşi conceptul de a reabilita un centru istoric presupune un act oarecum nefiresc în cursul istoriei. Locurile, folosite de oameni se găsesc într-o continuă amenajare, funcţie de dorinţele şi nevoile acestora. În politicile actuale se folosesc restricţii de construire pentru protejarea acestor arii, declarate monumente istorice. De ce? Datorită faptului că setul de valori al momentului, în speţă valoarea naţională excepţională declarată prin legea 5/2000 a nu mai este asimilată firesc, prin educaţia celor ce cresc în acel loc. Reabilitarea se poate face printr-un act de autoritate al administraţiei publice, dar rezultatele acestui act pot să nu fie asimilate, lucrările din spaţiul public ajungând ulterior a fi vandalizate. Proiectul pe care îl descriem a fost oprit din derulare, după doi ani de şantier, ca urmare a expirării perioadei de implementare şi folosirii a doar 25 % din suma finanţată din fonduri europene. Percepţia negativă a locuitorilor a fost accentuată de măsura returnării sumelor folosite, conform graficului de lucrări şi a şantierul nefinalizat pe care l-au invadat, cerând dreptul de a se bucura de spaţiul public închis atâta vreme pentru reamenajări.

IV. DETAILED OVERVIEW

The historic centres of the Romanian towns are the quintessence of our values. They are complex urban structures built of stone, developed over the centuries in places blessed by God with favourable conditions, water and sun, sheltered from strong wind yet easily defensible, and placed close to the trade routes. Generation after generation, the urban life elements which are the town dwellers, have shaped out of stone the dreams of their wills ...

The very concept of renovating a historic centre involves a somewhat unnatural act in the course of history. The places used by people are going through continuous development and changes depending on the desires and needs of the people. The current policies provide for building restrictions aimed at ensuring the protection of these areas declared ancient monuments. What for? Because the set of values of the monument, and more precisely the exceptional national value declared by Law No. 5/2000, is no longer assimilated in a natural manner due to the education of the people growing up in the area. The refurbishment can be done pursuant to an act of authority of the public administration, but the results of such an act may not be assimilated, the works performed in the public areas being bound to be vandalized. The project described hereunder has been halted two years after the commencement of the works for the simple reason that the implementation term has expired and only 25% of the allocated European funds have been used. The discontent and negative perception of the locals has been heightened by the fact that the already expended portion of the grant funds as per the project works schedule must be returned, and they have invaded the unfinished site of the project, claiming their right to enjoy the public space closed for so long on account of the refurbishment works.

Lucrând de peste 20 de ani pe același proiect, refăcându-l cu fiecare primar în parte, căci nici unul, deși simțindu-i valoarea, nu a avut puterea de a-l începe singur, ci scriind cereri de finanțare, am căutat o creștere firească, o devenire a locului, sensibil la schimbări ale ultimilor ani ai vremurilor noastre, în care, după căderea regimului comunist, coloși industriali se prăbușesc, lăsând în urma lor valuri de mii de șomeri, populație venită din alte zone, fără legătură cu Câmpulungul istoric, ancorată în cartiere dormitor, regimuri de proprietate noi apărute prin retrocedări sau vânzări funcție de felurite spețe, exodul tinerilor către mirajul altor lumi, navigarea pe internet ca variantă de loisir...

Studiind fotografiile de epocă, strânse într-o bogată colecție de către un pasionat colecționar din Câmpulung, am simțit nevoia derulării acestora, precum cadrele unui film. Nu regăseam întru totul zone ce se cereau amenajate. Am suplinit nevoia unui film al celor întâmplare atunci, cu scrieri și descrieri ale perioadei, dat fiind că atenția scriitorilor și talentul acestora surprind cel mai bine parfumul unei epoci. Am gândit așadar un proiect după un roman, luând ca temă de proiectare descrierile Câmpulungului din Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, proiect inovativ, căci publicul este transpus, prin dedublare, în personaje din roman.

Having worked for over 20 years on the same project, and being forced to redesign it for each and every mayor, since none of them, although acknowledging its value, ventured to embark on the project, preferring to submit funding applications, I have looked for a natural growth, a becoming of the place, taking into account to the changes occurring in the last years of our times, when, after the fall of the Communist regime, industry giants closed their gates leaving behind thousands of unemployed, a population coming from other regions, without any ties with the historic Câmpulung, crammed into dormitory neighbourhoods, new property regimes arising as a consequence of the retrocession or sale of real property, as applicable, the exodus of young people attracted by the mirage of other worlds, and Internet browsing as a form of entertainment...

After studying the old photographs gathered in an extensive collection held by a passionate collection of Câmpulung, I have felt the need to project them successively, just like the frames of a film. Since the photographs did not show in their entirety the areas included in the scope of the refurbishment project, I have filled the gaps with descriptions found in various literary works depicting that period, given that the writers managed to capture and skilfully render in minute detail the atmosphere of an age. Therefore, I have designed a project based on a novel, taking as a design brief the descriptions of Câmpulung found in "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" (The Last Night of Love, the First Night of War). I daresay this is an innovative project, because the public is transposed into characters in the novel.

GRĂDINA PUBLICĂ “MERSI”

Spre exemplu: în mijlocul Grădinii Publice Mersi din Câmpulung am pus prin proiect o fântână arteziană. Nu am regăsit-o în nici una dintre vederile de epocă. Dar proiectând în centrul de simetrie al scuarului, această fântână simplă, circulară, atât de mare cât să-ți poți auzi vecinul ce se sprijină și el cu brațele atingând piatra bazinului, cu firul de apă care izvorăște subțire, generând cercuri pe suprafața apei și se oprește, din când în când, lăsând infinitul cerului să se reflecte cu nori sau soare, în oglinda acestei suprafețe, într-o eternitate ce va inspira ruperea acestui infinit - printr-un bănuț - aruncat arareori pe fundul apei. „Prin fața grădinii publice, mulțimea viligiaturiştilor în haine de sărbătoare și rochii deschise ca de Paști, se îmbulzea primăvărată. ... S-a oprit mirată, ca o fetiță, în fața unei fântâni țâșnitoare, pe umbrele de apă ale căreia, un savant localnic, probabil, avusese ideea să arunce o minge de tinichea vopsită, care juca neobosită. Am trecut prin piața cu grămezi de mere, pere și prune, coșulețe cu zmeură și mure, așezate pe tarabe aliniate ca soldații. Untul era adus în putineiu cât o donicioară în care a fost bătut. De acolo ne-am dus spre parcul băilor, prin orașul cu case luminoase, parcă în fiecare noapte spălate de ploaie sau de rouă, ceea ce nu împiedica soarele de amiază să fie viu și neastâmpărat. (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, 1930)⁶. Regăsind aici această fântână, îți aduci aminte de aceste descrieri din roman, iar lucrurile pe care ți le reamintești, nu mai știi, dacă s-au întâmplat în realitate sau în roman, ... și intri în poveste.

⁶ Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, București, 1962, pag. 209

“MERSI” PUBLIC GARDEN

For example, in the middle of the “Mersi” Public Garden of Câmpulung, we have designed an artesian well. There was no such well in the vintage postcards. So, we have designed in the centre of symmetry of the square this simple circular well so large that one can hear the neighbour leaning his elbows on the stone of the well and the water coming out at a trickle, generating circles onto the surface and stopping, now and then, to allow the boundless sky to be reflected with its clouds and the sun in the mirror of the water, in an eternity that will inspire the breaking of the infinite by the coins tossed once in a while into the fountain. “Crowds of holidaymakers dressed in their Sunday best, the women wearing spring-like dresses in light colours, thronged in front of the public garden. ... She stopped in girlishly surprise in front of an artesian well, on the water mirror of which a painted tin ball, most likely thrown by a resident scholar, floated back and forth. I passed through the market, where apples, pears and plums were piled up in heaps on the stalls, next to baskets of raspberries and blackberries lined up like soldiers. Butter was brought in the churn barely larger than a pail used for its churning. From there, we went to the park of the baths, passing through the town with bright houses looking as though washed by rain or dew at night-time, which did not stop the blazing midday sun from shining brightly. (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, 1930)⁶. When happening upon this well, one is sure to remember these descriptions found in the novel and then wonder whether it happened in reality or only in the novel... that’s how you get into the story without even realizing it.

⁶ Camil Petrescu, writer, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, Bucharest, 1962, page 209

Fig. 3. Grădina Publică, ed. Ragadunescu, 1906, colecția ing. Gheorghe Chița / *The Public Garden, Ragadunescu Publishing House, 1906, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚA, Câmpulung, 2010* /

Fig. 4. Aleea mare din Grădina Publică, ed. ... nr. 1320 - c. 1909, colecția ing. Gheorghe Chița / *Main alley of the Public Garden, ed. ... nr. 1320 - c. 1909, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚA, Câmpulung, 2010*

Fig. 5. Grădina publică, Foișorul de fanfară restaurat, 2014, fotografie arhitecți Coșa, 2015 / *The Public Garden - The restored bandstand for the brass band, 2014, Photo credit by architects Coșa, 2015*

BULEVARDUL „PARDON”

„- Mă uitam, domnule, azi la cafenea. Că n-am ce face la Câmpulung, dar mă duc așa, duminica, să mai văd lume, să mai schimb o vorbă acolo, că mi s-a urât la Dâmbovicioara numai cu soldații ...Ei știu obiceiul meu acolo, când viu. Las caii să se odihnească la Splendid, mă scutur puțin și o pornesc spre cafenea pe bulevard. Acolo ne găsim cu toții. Ne uităm la lume și mai povestim ce știm, mâncând brânzoaice de zmeură și ciocnind șprițuri. Pe urmă la masă, la Spirea, iar la cafea, la Tudose.” (Camil Petrescu, 1930)⁷

„Odată cu sosirea verii câmpulungenii se pregăteau să-și primească oaspeții, fie membrii de familie, fie prieteni sau vilegiaturiști veniți din toate colțurile țării, dar mai ales din capitală. În timpul „sezonului” cum îi spuneau localnicii, populația aproape se dubla, devenea pestriță. Zilnic, la orele de seară, iar în timpul sărbătorilor și în cursul dimineții, bulevardul devenea neîncăpător pentru plimbare ținând seama că atunci cele două părți carosabile erau pentru vehicule. Ulterior una din ele, strada Republicii, va fi asfaltată și dată pe timp de vară numai pietonilor. În aceste condiții, de mare afuență, oamenii se loveau cu coatele (și rochiile pe atunci erau mai largi) se călcau pe picioare, și, schițând un surâs amabil, de circumstanță și falsă politețe, se scuzau invariabil: „pardon”. Diferența era doar de intonație în raport cu cultura sau mai degrabă cu „blazonul celui ce se scuza”. Și din „pardon” în „pardon”, așa i-a rămas numele aleii.” (Dumitru Baciuc – Lumini Muscelene, 1975)⁸.

7 Ibidem, pag. 217

8 Dumitru Baciuc, „Lumini muscelene”, Editura Sport-Turism, București, 1980, pag. 83, și în Adrian Săvoiu, „Câmpulungul în mărturiile vremii” Editura Ars Docendi, Universitatea din București, 2008, pag. 207-208

“PARDON” BOULEVARD

„- Why, my good sir, I was looking at the café today... You see, I do not go to Câmpulung to attend to some business. I like to go on a walkabout to the city on Sundays, just to have a little chat and do some socializing, because I'm getting a bit fed up with staying here, in Dâmbovicioara, with only the soldiers for company... They are familiar with what I am in the habit of doing whenever I come to town. I let the horses rest at Splendid, shake the dust off my clothes and head off across the boulevard in the direction of the café, where we have our get-togethers. It is really nice to just sit there and watch the people passing by, to while away the time in idle chitchat while relishing raspberry crullers and drinking spritzers. Then, we have lunch at Spirea's, and coffee at Tudose's.” (Camil Petrescu, 1930)⁷

„Come the summer, the people of Câmpulung started to prepare for receiving guests, be they family members, friends or holidaymakers coming from all over the country, especially from the capital. At the height of the “season”, as the locals used to call it, the population almost doubled and became more colourful and motley. Every day, during the evening hours, and during the holidays, even in the early hours, the boulevard would get overcrowded, since the two carriageways were for vehicle traffic. Later on, one of the carriageways, namely Republicii Street, was asphalted to be used for pedestrian traffic during summertime. Under the circumstances, considering the affluence, the passersby would bump into each other (mind you, dresses were more ample back then) or step on each other's toes, and, with a polite, artificial and forced half-smile, they would excuse themselves saying invariably: “pardon me!”. Only the tone differed, according to the culture or rather the “station of the person apologizing”. And what with so many “pardons”, the alley has come to be known by that name.” (Dumitru Baciuc – Lumini Muscelene, 1975)⁸.

7 Ibidem, page 217

8 Dumitru Baciuc, „Lumini muscelene”, Sport-Turism Publishing House, Bucharest, 1980, page 83, and Adrian Săvoiu, „Câmpulungul în mărturiile vremii”, Ars Docendi Publishing House, Universitatea din București, 2008, page 207-208

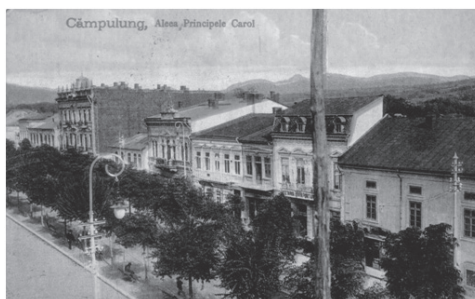

Fig. 6. Aleea Principele Carol, ed. Maier & Stern, nr. 3692, c. 1918, colecția ing. Gheorghe Chița / *Alley of Prince Carol, Maier & Stern Publishing House, nr. 3692, c. 1918, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚĂ, Câmpulung, 2010*

Fig. 7. Bulevardul, Câmpulung, ed. Manolescu – 1902, colecția ing. Gheorghe Chița / *The Boulevard, Câmpulung, Manolescu Publishing House – 1902, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚĂ, Câmpulung, 2010*

Fig. 8. Statuia Negru Vodă, ed. Răgadunescu, 1906, colecția ing. Gheorghe Chița / *Statue of Negru Voda, Ragadunescu Publishing House, 1906, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚĂ, Câmpulung, 2010*

Strada NEGRU VODĂ – Strada NAE LEONARD

„Treceam cu trăsura încet, căci cofetăriile au scos mesele nu numai pe trotuarul strâmt, ci până în mijlocul străzii înguste. Doi domni joacă table și cu ei nu se întâmplă nimic acum ... ca și cu toată mulțimea în culori de bălci care forfotește. O luăm pe la primărie în sus, trecem pe lângă o farmacie, ocolim colțul, unde, în pragul prăvăliei, cu opinci, lumânări, pălării și arnici, își așteaptă mușterii negustorul în ițari și cămașă.(...) În legănatul trăsorii regimentului, lăsăm de o parte și de alta ultimele case ale Câmpulungului. Coboară mai toate până la prundișul râului cu șuvoaie împletite. Unele par cu etaj, căci au pivniți ca un subsol înălțat, iar deasupra lor pridvorul.” (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, 1930)⁹

PARCUL BĂILOR EFORIEI KRETZULESCU

„... De acolo ne-am dus spre parcul băilor, prin orașul cu case luminoase, parcă în fiecare noapte spălate de ploaie sau de rouă, ceea ce nu împiedica soarele de amiază să fie viu și neastâmpărat. Pe aleile cu brazi și moliftți, cu copii care alergau și bătrâni care jucau table așteptându-și rândul la baie, ne-am plimbat și noi, până la albia nesfârșit revărsată, cu prundișuri și șuvoaie împletite, a Râului Târgului. Nu vream să cunoșc pe nimeni, nu exista pentru mine decât femeia aceasta cu rochie de culoarea caisei, cu brațe goale, lungi și plinuțe, pe care eram în fiecare clipă ispitit să mi alipesc podul palmelor. Pe podețul de lemn, care e la intrarea în parc, peste pârâiaș, s-a oprit să cerceteze mirată moara mică și scocul ei din lemn, cu mușchi verde...” (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste,

⁹ Camil Petrescu, „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Editura pentru Literatură, București, 1962, pag. 221-224

NEGRU VODĂ Street – NAE LEONARD Street

“We sat in the carriage moving at a leisurely pace, because the confectioner’s have occupied with their tables not only the narrow sidewalk, but also half of the narrow street. Two gents are playing backgammon and nothing’s happening with them for the moment... neither with the colourful crowd thronging the street, for that matter. We go on upwards, passing by the city hall and a chemist’s shop, turn round the corner and, we readily spot standing on the doorstep of his shop, the merchant dressed in tunic and hose made from coarse homespun cloth, awaiting for clients to sell his peasant sandals, candles, hats and dyed cotton thread.(...) As the rocking regiment carriage makes its way through the city, we live behind the last houses of Câmpulung ranging along each side of the street. Almost all of them extend down to the gravelly banks of the swiftly rolling river. Some seem to be multi-storey, because they have cellars that look like a raised basement surmounted by a porch.” (Camil Petrescu - Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, 1930)⁹

THE PARK OF KRETZULESCU BATHS

“...From there, we went to the park of the baths, passing through the town with bright houses looking as though washed by rain or dew at night-time, which did not stop the blazing midday sun from shining brightly. We strolled along the bustling alleys lined with fir and spruce trees, with children running back and forth and elderly people playing backgammon while waiting their turn for taking a bath, down to the riverbed stretching endlessly and the gravelly banks of the swiftly rolling Târgului River. I was not interested in meeting anybody;

⁹ Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Editura pentru Literatură, Bucharest, 1962, page 221-224

întâia noapte de război, 1930)¹⁰

În prezent parcul este îmbătrânit. S-a evitat amplasarea altor construcții în parc. S-a avut în vedere replantarea arborilor de talie mare, redarea ambianței inițiale regăsită în imaginile de epocă.

10 Idem, pag. 210

Fig. 9. Parcul Kretzulescu, reconstrucția canaletu, 2014.
Fotografie arhitecți Coșa, 2015 /
The Kretzulescu Park, Drainage channel reconstruction, 2014.
Photo credit by architects Coșa, 2015

to me, there existed nobody but this woman dressed in an apricot-coloured dress, with her bare long and plump arms, which I was sorely tempted to touch with the heel of my hands. On the small wooden bridge over the stream flowing close to the entrance to the park, she stopped with surprise to take a closer look at the small mill and its moss-covered wooden spout...." (Camil Petrescu - *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, 1930)¹⁰

Nowadays, the park is old. We have avoided designing other buildings within the perimeter of the park. We proposed to replant the large trees in order to recreate the original atmosphere captured in the old photographs.

10 Ditto, page 210

Fig. 10. Parcul Kretzulescu, pod spre insula cu foișor, 2014.
Fotografie arhitecți Coșa, 2015 / *The Kretzulescu Park, bridge leading to the island with a gazebo, 2014.* Photo credit by architects Coșa, 2015

CENTRU CULTURAL KRETZULESCU, 2010 RESTAURAREA ȘI REABILITAREA BĂILOR KRETZULESCU (1897)

Credem că, în demersul de reabilitare, nici folosirea exclusivă a caracteristicilor vechiului oraș, nici inventarea unor spații deschise complet moderne nu sunt răspunsul la problemele multi-strat ale centrului orașului, ci o strategie integrată care să combine ambele demersuri fără a fi nici unul dintre ele. Strategia este aceea de a recrea, urmând sugestiile trecutului, un nou centru de interes la nivelul țesutului urban, în imediata apropiere a Pieței Primăriei, prin reabilitarea și restaurarea unui complex de mare succes în perioada dării în funcțiune, sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. Ansamblul format din clădirile existente și parcul înconjurător, vor primi noi valențe simbolice prin completarea cu elemente arhitecturale dispărute în timp: portic, curte piațetă, turn belvedere.

Complexul va cuprinde la nivelul parterului: săli de expunere, ateliere demonstrative de artă tradițională, sală de conferințe cu cca 200 locuri, foaiere, centru de informare, etc. La nivelul etajului, care parțial este în mansardă s-au amplasat săli de expunere și ateliere pentru studiu a artei populare românești. În următoarele 3 nivele ale turnului s-au amenajat spații de expunere și belvedere, iar la ultimul nivel al turnului este prevăzut un mic observator astronomic.

Complexul de construcții Kretzulescu restaurat și recompus în cadrul parcului, în relație cu clădirile existente din imediata vecinătate, creează o piațetă - agora - care pune în valoare întreg ansamblul și constituie un loc de întâlniri și discuții. Acest spațiu va fi recompus după imaginea de epocă și agrementat cu o fântână arteziană, bănci, lampadare, arbuști ornamentali. Oglinzile de apă și canaletto prelungit până aici au rol de a reflecta noua clădire a porticului

THE KRETZULESCU CULTURAL CENTRE 2010 RESTORATION AND REFURBISHMENT OF THE KRETZULESCU BATHS (1897)

We believe that, for purposes of our refurbishment project, the exclusive use of the characteristics of the old city or the creation of some completely modern open spaces are not the answer to the multiple problems related to the centre of the town. Therefore, we have come up with an integrated strategy combining both approaches, without being either of them. This strategy consists in recreating, based on past evidence, a new centre of interest at the level of the urban fabric, in the immediate vicinity of the City Council square, by refurbishing and restoring a complex which has known a considerable success while in service, towards the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. The complex including the existing buildings and the adjacent park, will acquire new symbolic values due to their completion with architectural elements which have disappeared in time: portico, inner courtyard of the square, and belvedere tower.

The complex will include on the ground floor level: exhibition halls, traditional art demonstrative workshops, auditorium with a capacity of 200 seats, foyers, information centres, etc. Above the ground, partly in the attic room, there will be exhibition halls and workshops for vernacular architecture studies. On the next 3 levels of the tower, we have designed exhibition spaces and a belvedere, and on the top level of the tower, there will be a small astronomical observatory.

The refurbished and recreated Kretzulescu Complex located within the perimeter of the park forms, together with the buildings in the immediate vicinity, a piazza - agora - which sets off the entire complex and constitutes an ideal place for gatherings and discussions. This space will be recreated after the images from the period and completed with an artesian well, benches,

și vor aminti totodată de iazul morilor existent în vechime în acest loc. Piațeta va putea fi folosită ca spațiu de expunere pentru sculpturi. Se propune spre Piața Primăriei amenajarea la intrarea în parc a unui mic scuar plantat conținând statuia cu bustul fondatorului complexului, Nicolae Kretzulescu.

Dată prin tema de proiectare, reconversia funcțională a clădirii Băilor Kretzulescu - în Centru de Studii de Arhitectură Tradițională - ne-a inspirat în conceperea unui spațiu tradițional românesc - prispa. De asemenea, prin acest loc a curs în vechime Iazul Morilor. Am continuat canaletto adiacent porticului, cu traversări pe sub acesta. În decursul studiilor de arhitectură tradițională, în acest complex nou restaurant, se pot crea artizanat, cu studenții sau copiii din zonă, turbine de moară, în miniatură, care pot fi fixate în console, pe stâlpii porticului, învârtindu-se ușor folosind cinetica apei.

streetlights and ornamental shrubs. The water tables and the drainage channel going as far as the complex have the role of reflecting the new building of the portico and also that of evoking the mill pond existing in this place in days of old. The plaza could be used as an exhibition space for sculptures. Towards the City Council square, we propose developing right at the entrance to the park a small planted square containing a bust statue of Nicolae Kretzulescu, the founder of the complex.

Given in the design brief, the functional reconversion of the building of the Kretzulescu Baths into a Centre for Vernacular Architecture Studies has inspired us to design a Romanian traditional space, namely the porch. Moreover, this is the place where the Mill Pond once flowed through. We have continued the drainage channel adjacent to the portico with under crossings. During the vernacular architecture study programmes hosted by this newly restored complex, the students or local children could craft miniature replicas of mill turbines that could be attached by means of brackets to the pillars of the portico and turn easily due to the kinetic energy of the water.

Fig. 11. Băile Eforiei Kretzulescu IV, ed. Manolescu, c. 1903, colecția ing. Gheorghe Chița / *The Kretzulescu Ephoria Baths IV, Manolescu Publishing House, ca. 1903, private collection of Eng. Gheorghe CHIȚA, Câmpulung, 2010*

Porticul – prispa pe care o recreăm, este construit din elemente de lemn îmbinate prin chertare, tradițional. Dimensiunile acestuia, deschidere și înălțime, sunt reduse, avându-se în vedere arhitectura tradițională românească. Între stâlpii porticului, în zonele cu balustrade, sunt create locuri de odihnă, integrate în arhitectura ansamblului. Spațiul nu are închideri, este un spațiu deschis, ferit de ploaie și umbrat. Învelitoarea este din tablă, fără jgheaburi și burlane, pentru ca în timpul ploii, să se creeze o spectaculoasă perdea de apă - ce închide perimetral porticul, protejând. Apa din streșină cade în canaletto, sau în stratul de pietriș alb dintre dalajele perimetrare din piatră naturală, gândite ca dren. Apa permanentă din canaletto provine prin curgere naturală din lac și izvor fiind deversată ulterior în Râul Târgului aflat în imediata vecinătate. Oglinzi de apă, bazine pătrate cu adâncime mică, sunt așezate în dreptul doliilor, preluând apa de ploaie.

V. REZULTATE

Realizarea acestor lucrări contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective:

- Redefinirea identității spațiului public prin punerea în valoare a arhitecturii specifice municipiului Câmpulung.
- Reabilitarea și includerea în circuitul cultural și turistic a Complexului Kretzulescu – monument istoric
- Restructurarea și reorientarea ca imagine a traseului tradițional istoric parcurs între elementele de atracție din cadrul perimetrul zonei protejate cu valoare de patrimoniu a centrului localității: Grădina Publică „Mersi” – Bulevardul „Pardon” – Băile Kretzulescu.

The recreated portico or front porch will be built of wooden elements joined by the traditional method of housing joints. The size, span and height of the portico are reduced, considering the Romanian traditional architecture. Between the pillars of the portico, in the areas fitted with balustrades, we have designed rest places integrated into the architecture of the complex. The space has no enclosing elements; it is an open space sheltered from rain and shady. The roofing of the portico will be made of sheet metal, and it will have no gutters or downspouts, so that when it rains, a spectacular water curtain is created to protect the portico by sealing off its perimeter. From the eaves, the water would fall into the drainage channel or the layer of white gravel between the natural stone pavements laid on the perimeter and intended to serve as a drain. The permanent water in the drainage channel coming from the lake and the spring will flow into the Târgului River found in the immediate vicinity. The water tables, which are square basins of little depth, are located next to the roof valleys, and have the role of collecting the rain water.

V. RESULTS

The works will contribute to achieving to the following objectives:

- *Redefining of the identity of the public space by developing the architecture specific to the city of Câmpulung.*
- *Refurbishment and inclusion in the cultural and tourist circuit of the Kretzulescu Complex, which is listed as an ancient monument.*
- *Redevelopment and visual reorientation of the traditional historic route connecting the attractions existing within the perimeter of the protected heritage area located in the centre of the locality: The “Mersi” Public Garden - The “Pardon” Boulevard – The Kretzulescu Baths.*

- Soluționarea traficului pentru a permite accesul pietonal facil între elementele de interes ale acestei zone.
 - Punerea în valoare prin crearea de perspective favorabile și iluminat decorativ a punctelor de interes aflate pe acest traseu: Turnul Bărăției, Grădina publică Mersi - Bulevardul Pardon - Statuia lui Negru Vodă – Biserica Sf. Nicolae – Muzeul Municipal – Primăria municipiului Câmpulung – Kilometrul 0 – Complexul Cultural Kretzulescu – Izvorul Mineral – Lacul - Parcul Eforiei Kretzulescu
 - Crearea unor noi puncte de interes prin realizarea unui muzeu în aer liber cu spații de expunere, city-lighting-uri cu fotografii.
 - Regenerarea spațiilor plantate din Parcul Kretzulescu și Grădina Publică „Mersi” precum și a acelor ce constituie legătura dintre acestea: Bulevardul Pardon – strada Negru Vodă – strada Nae Leonard – strada Frații Golești.
 - Integrarea conceptului de lumină urbană în crearea identității spațiului public.
- *Solving the problem of the traffic, in order to facilitate pedestrian access between the relevant elements of this area.*
 - *Development by creating favourable perspectives and installation of decorative lighting in the points of interest existing along the route: Turnul Bărăției (“Bărăția” Tower), Grădina Publică “Mersi” (“Mersi” Public Garden) - Bulevardul “Pardon” (“Pardon” Boulevard) - Statue of Negru Vodă – Biserica “Sf. Nicolae” (“Sf. Nicolae” Church) – The City Museum – The City Hall of Câmpulung – Kilometre 0 – The Kretzulescu Cultural Complex – The Mineral Spring – The Lake – The Park of Kretzulescu Ephoria.*
 - *Creation of new interest points by building an open air museum with exhibition spaces and city lighting solutions with photographs.*
 - *Regeneration of the green areas in the Kretzulescu Park and the „Mersi” Public Garden, as well as of those adjacent to the streets linking together these two sites: “Pardon” Boulevard – Negru Vodă Street – Nae Leonard Street – Frații Golești Street.*
 - *Integration of the urban light concept into the creation of the public space identity.*

Bibliografie / Bibliography

- PETRESCU, Camil, Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, pp . 221-224, Editura pentru Literatură, București, 1962
- RĂUȚESCU, Ioan, Câmpulung – Muscel monografie istorică, pp.193, Tipografia Gh. Gh. Vlădescu, Câmpulung-Muscel 1943
- CHIȚA, Gheorghe, Câmpulung și județul Mușcel – monografie ilustrată, pp. 33-50, Editura Ars Docendi, Universitatea din București, 2010, ediția a IV-a
- BACIU, Dumitru, Lumini muscelene, pag. 83, Editura Sport-Turism, București, 1980
- SĂVOIU, Adrian, Câmpulungul în mărturiile vremii, pp. 207-208, Editura Ars Docendi, Universitatea din București, 2008
- ISPIRESCU, Petre, Schiță de călătorie, vol. II „Snoave sau povești populare”, Editura Cartea Românească, București, 1988, pp. 696, reprodus și în Adrian Săvoiu „Câmpulungul în mărturiile vremii”, pp. 103, Editura Ars Docendi, Universitatea din București, 2008